

Upravništvo Ljubljana, Pucničeva ulica 5.
Telefon 41-22 41-23 41-24
Inseratni oddelki: Ljubljana, Pucničeva ulica 5.
Telefon 41-22 41-23 41-24
Podružnica Novi mesto: Ljubljanska cesta 42
Račun za Ljubljansko pokrajino pri okrajno-
ekonomskem zavodu št. 17 749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Cori Post No 11-3118
IZKljučno ZASTOPNIŠTVO za oglaševanje v K.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbrana redakcija dan razen ponedeljka
Naročnina za eno leto 12.000, za tri leta 36.000
za inozemstvo vključno s poštnimi stroški
Ljubljana, Pucničeva ulica št. 5, telefon
41-22 41-23 41-24
Reklamski oddelki: Ljubljana, Pucničeva ulica št. 5, telefon
41-22 41-23 41-24
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la publi-
cità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuovi successi dell'aviazione dell'Asse

16 velivoli nemici distrutti — Intenso bombardamento di attrezzature portuali di Algeri e di Bona — Vivace attività dell'aviazione in Libia

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 14 gennaio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 964:

Le opposte aviazioni, quantunque ostacolate da tempeste di sabbia, sono state ieri molto attive in Libia.

In frequenti duelli li apparecchi nemici venivano abbattuti dai cacciatori dell'Asse di cui cinque dagli italiani e sei dai tedeschi.

Il nostro 4° stormo da caccia concorreva a tali successi, distruggendo due quadri motori e portando così a cinquemila le vittorie.

Tro altri velivoli precipitavano sotto il tiro di batterie contro-aeree nostre e germaniche.

Bombardamenti aerei nemici di località abitate hanno causato perdite fra le popolazioni locali, danni non gravi.

Sul fronte tunisino sono falliti ripetuti attacchi condotti dall'avversario con appoggio di reparti blindati. Diversi carri armati risultano distrutti.

Nostre formazioni aeree hanno agito in successive ondate su colonne di truppe e concentramenti di automezzi, di questi una decina veniva incendiata. Anche le attrezzature portuali di Algeri e di Bona sono state intensamente bombardate.

E rientrato alla sua base un apparecchio segnalato mancante dal bollettino del giorno 12.

Novi uspehi osnega letalstva

16 sovražnih letal uničenih — Močno bombardiranje pristaniških naprav v Alžiru in Boni — Živahno delovanje letalstva v Libiji

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 14. januarja naslednje 964. vojno poročilo:

Letalstvo obeh strank je bilo včeraj v Libiji navzile pečenim viharjem zelo aktivno.

V ponovnih dvobojih so lovci Osj sestrelili 11 sovražnih letal in sicer 5 italijanskih, 6 pa nemških lovci.

Naša četrta jata lovcov je prispevala k tem uspehom s tem, da je uničila dve štirimotorni letali in dosegla s tem svoje 500. zmago.

Tri nadaljnja letala so troščila na tla, zadeta od naših in nemških protiletalskih baterij.

Sovražna letalska bombardiranja nekega naseljenega kraja so povzročila žrtve med domačim prebivalstvom, škoda pa ni težka.

Na tunisinskem bojišču so se izjavili ponovni napadi sovražnika, ki so bili podprti z oklopnimi oddelki. Več tankov je bilo uničenih.

Naše letalske skupine so v zaporednih valovih obstreljevale kolone čet in zbirališča avtomobilskih vozil; kakih 10 motornih vozil je bilo zažganih. Tudi pristaniške

naprave v Alžirju in v Boni so bile močno bombardirane.

Na oporišče se je vrnilo letalo, ki smo ga v poročilu z dne 12. t. m. označili kot izgubljeno.

Veleposlanik Legatio umrl

Rim, 13. jan. s. V Rimu je umrl italijanski veleposlanik v Madridu Ekse Francesco Legatio pl. Asenab. Bil je rojen v Rimu 2. aprila 1892 ter se je v prvi svetovni vojni boril kot pristojni vojaški inženir pri okoliščinski poročnik. Odlikovan je bil z bronasto križnjo za vojaško hrabrost in s križem za zasluge.

Novi italijanski poslanik v Kodanju

Kodanj, 13. jan. s. Novi italijanski poslanik v Kodanju, markiz Diana, ki je na tem mestu zamenjal ministra Sapuppoja, je danes prispel v Kodanj, kjer so ga na kodanjskem sprejeli uslužbenci italijanskega poslanstva, nemški poslanik in italijanska zajednica.

IZJALOVljeni SOVJETSKI NAPADI

Tako na zapadnem Kavkazu kakor ob Donu in južnovzhodno od Voroneža so bili odbiti vsi sovjetski napadi

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 14. jan. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Po hudih izgubah, ki jih je sovražnik utrpel včeraj, je danes izvedel na zapadnem Kavkazu samo posamezne napade brez zveze, ki so bili vsi zavrnjeni.

Med Kavkazom in Donom ter na področju ob Donu so se izjavili ponovni sovjetski napadi ob izgubi 26 oklopnih voz. Na področju Stalingrada so nemške čete zavrnile močne pehotne in oklopne napade v junaško težkih borbah. Letalstvo je posegalo na težkih v boje na kopnem.

Sovražni napadi južnovzhodno od Voroneža so protinemskim in madžarskim četam so se izjavili.

Borbe južnovzhodno od Dnenskega jezera in na področju Ladoškega jezera trajajo dalje.

V Libiji so nemški in italijanski lovci pri dveh nemških izgubah sestrelili 11 letal, protiletalsko topništvo pa še tri letala.

Ponovni sunki sovražnih sil v Tunisu so bili zavrnjeni. Oddelki nemškega in italijanskega letalstva so razkropili kolone za dovoz in zbirališča sovražnih čet. Tudi na letalskih oporiščih so bila povzročena znatna opustošenja.

Pri dnevnih poletih angleških letalskih oddelkov nad zasedenim zapadnim ozemljem je bilo sestreljenih 5 na področju Severnega morja pa dve sovražni letali.

V poznih večernih urah so angleška letala napadla zapadno Nemčijo, predvsem mesto Essen. Prebivalstvo je imelo izgube. Nastala je pretežno škoda na poslopjih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 5 letal.

Nemška bojna letala so napadla podnevi naprave na angleški južnovzhodni obali, ponoči pa mestno in ladjedelniško področje Sunderlanda. Opaženi so bili obsežni požari.

Izjalovljeni sovjetski poskusi na finskiem odseku

Helsinki, 13. jan. s. Finsko vojno poročilo javlja: V zadnjih 24 urah se je na fronti Karelske ožnice neka sovjetska protinija preko zamrznega Finskega zaliva približala finskiim postojankam. Finska obramba je stojno odbila. Stojtnja se je umaknila pod zaščito obalnega topništva. V vzhodnem odseku Aunuske fronte je bil v kati onemogočen poisksovjetkega izvidništva ob podpori metalcev bomb. V južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji živahno streljanje obojestranske pehote. Mahni sovjetski oddelki so bili odbiti pred finskiimi ovirami. Finsko letalstvo je

z uspehom obstreljevalo s strojnimi sovjetsko letališče pri Uhtui ter zažgalo na tleh 7 lahkih bombnikov, tipa »R-5«. Pet od teh je bilo popolnoma uničenih. V borbah nad Maselkajo so finski lovci sestrelili sovjetski bombnik strmoglavce tipa »O-132« ter poškodovali še neki Hurricane

Švicarski tisk o boljševiški nevarnosti

Lugano, 13. jan. s. V dopisu, ki ga je Paul Gent zvon poslal listu »Corriere del Ticino« pod naslovom »Sovjeti v baltskih državah«, opisuje pšec vse preobrate v državnem udeleževanju baltskih držav po izjavi marksiističnega evangelija, ki se je začelo po sovjetski zasedbi. Po vsem, kar se je zgodilo, se lahko sklepa samo to, da nameravajo boljševiki preseliti na zapad sovjetski sistem. Kar se je pripetilo v

Rigi, bi se pripetilo tudi v Madridu, Bruslju, Bernu in povsod, kamor bi se boljševiki val zgnili nad Evropo. Tradicije, šege in navade, zakon, vere, ustave, vse bi se spremenilo in utonilo v sovjetskem sistemu.

Rusko zlato potuje v Ameriko

Bukarešta, 13. jan. s. Glede na vest, da je Amerika kupila od Sovjetske Rusije za 63 milijonov dolarjev zlata, piše rumunski list »Pravda Vreien«, da bi med tako znanim ruskim zlatom lahko našli tudi rumunsko zlato, kateremu se Rumuni niso odpovedali. List omenja roparsko zadržanje sovjetske vlade, ki ni hotela n koli vrniti rumunski vladi kronskih biserov in rezerv rumunske Narodne banke ter druge vrednosti. ki so bile deponirane v zakladnicih caristične Rusije med vojno 1. 1914-1918 in ki so bile tedaj ocenjene na 7 milijonov.

Antonescu pri Hitlerju

Važni nemško-rumunski razgovori v Hitlerjevem glavnem stanu — Bratstvo v trožju do dosege popolne zmage

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. jan. s. Hitler je 1. januarja sprejel v svojem glavnem stanu poglavarja rumunske države maršala Antonescu. Sestanka sta se udeležila nemški zunanji minister von Ribbentrop in profesor Mihael Antonescu, podpredsednik rumunskega ministrskega sveta ki sta spremljala poglavarja rumunske države. Navzdi so bili na sestanku, ki je potekal v ozračju prijateljstva in bratstva v orožju obeh narodov ter prijateljstva, ki je bilo dokazano v borbah, še maršal Kvitel, šef glavnega stana, general Seitzler in general Jodel ter minister za oboroževanje divizijski general Dobre, šef rumunskega glavnega stana in divizijski general Stefia Ti so se udeležili vojaških razgovorov

Predmet razgovorov so bila vsa vprašanja, ki se tičejo borbe obeh narodov. Obnovljen je bil trden sklep nalaščati vojno proti skupnemu sovražniku do popolne zmage. Ugotovljeno je bilo popolno soglasje glede vprašanj, ki se tičejo nadaljevanja

vojne na strateškem, vojaškem, političnem in gospodarskem področju.

Dr. Funk, nemški minister za gospodarstvo, kakor tudi polnomočni minister Clodius, predsednik nemško-rumunske vialne komisije, sta se v glavnem stanu udeležila gospodarskih razgovorov. Ob priliki sestanka sta šef rumunske vlade maršal Antonescu in podpredsednik ministrskega sveta Mihael Antonescu obiskala nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa, s katerim sta imela zaključne razgovore.

Obisk maršala Antonescu v Hitlerjevem glavnem stanu je potekel v duhu pristranskega sporazuma, ki obstoja med obema narodoma. Maršal Antonescu in prof. Mihael Antonescu so spremljali na potovanju divizijski generali Dobre, Stefia in Rozin, generalni tajnik finančnega ministrstva Razmirtsa, polkovnika Popp in Daviles, generalni direktor rumunskega gospodarskega ministrstva Andomide, rumunski vojaški ataše v Berlinu in nemški poslanik v Bukarešti.

Anglija ne zaupa svojim zaveznikom

Rim, 13. jan. s. Angleška revija »Nineteenth Century« komentira politični položaj in piše, da bi Amerika in Sovjetska zveza, če bi izgubili vojno, prenehali obstojati kot veliki sili, vendar pa bi s kasneje lahko prd bili zopet svojo moč in svoj ugled z energičnim in napornim delom. Za Anglijo je stvar čisto drugačna. Porazena Anglija bi za vedno prenehala biti velika sila in celo država, kajti njen imperij, od katerega je odvisna, bi bil za vedno poražen in razbit. Zaradi tega je vprašanje zmage ali poraza za Anglijo bolj kakor za ostale zaveznike vprašanje življenja ali smrti. Zaradi tega mora Anglija graditi svojo zunanjo politiko na »zkuštenih načelih. Čeprav bi bila Anglija v vojni s kakšno liberalno silo in zaveznica kakšne neoliberalne sile, bi to popolnoma ustrezalo njeni zunanji politiki. V vsakem primeru bi morala biti Anglija vedno pripravljena beževati se, ker je v nevarnosti obsoj otoka in prometnih zvez imperija ne glede na dejstvo, ali gre za zaveznika ali sovražnika Anglije. Ne zadošča torej, da v tej vojni zmaga Amerika ali Rusija. Anglija zahteva usmerjalno funkcijo tako v vodstvu vojne kakor pri preurejanju sveta, ko se bo vojna končala. To ne vodi nujno do neprijateljstva s sedanjimi zavezniki, toda lahko smo prepričani, da Anglija ljubosumno čuva svoje interese in svoje pravice tudi napram zaveznikom.

Bojazen pred nevarnostjo podmornic

Stockholm, 13. jan. s. Londonski dopisnik »Dagens Nyheter« poroča, da v vojaških krogih v Londonu največ razpravljajo o podmorniški nevarnosti. Admiral Tweelie predlaga v članku, ki ga je objavil »Times«, kot poizkus preprečenja podmorniške nevarnosti Osti uvedbo brzih konvojov z brzino najmanj 17 vozlov. Pomorški strokovnjaki opozarjajo, da je admiralova misel v zvezi s skoraj nepremagljivimi težkočami. Potrebno bi bilo proizvajati brze tovrne ladje v množicah, kar je v sedanjem trenutku blazna stvar.

Pomanjkanje delovnih sil v Angliji

Stockholm, 15. jan. s. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča, da proizvajajo vse angleški tisk vprašanje delovne sile. »Evening Standard« piše n. pr., da je potreba po delovni sili v Angliji izredno velika in ena izmed vojnih nalog, ki povzročajo vedno več skrbi. Vsi mogoči ukrepi so bili podzeti, da bi se temu odpravilo. Skrajne meje starosti za delavce so se pomaknile navzdol in navzgor, kljub temu pa vprašanje & ni mogoče smatrati za rešeno, temveč postaja iz dneva v dan resnejše.

Kralj Gustav o švedski nevtralnosti

Stockholm, 12. jan. s. Švedski kralj Gustav je otvoril novo zasedanje parlamenta ob navzočnosti vseh princev in članov vlade. Skupščini je podrobno in obširno poročal o sedanjem položaju v kronskega govoru predvsem ugotvilja da se je svetovni položaj v zadnjem času nadalje zaostril, vendar bo Švedska še nadalje ohranila svojo nevtralnost in vzdrževala prijazne odnose z vsemi. Dokler bo trajala vojna, moramo računati z nevarnostjo in prav zaradi tega sem z vlado odredil, naj se ojači obramba in vojaška priprava naše države v prihodnjem času, je izjavil kralj. Danes hočem posvetiti naš narod, da naj bo previden do skrajnosti glede na to, kar se govori in piše. Onemogoči naj se zbujaenje dvomov v tujni glede naše nevtralnostne politike. Jaz n moja vlada smo še vedno odločni obdržati in državo izven vojne.

V nadaljnjem se pozivajo vsi k narodni slogi. Nismo pozabili nikoli svoje dolžnosti do ostalih narodov, sedaj in v bodočnosti smo pripravljeni do meje možnosti pomagati tistim, ki trpijo zaradi vojne. Glede vprašanja prehrane je vladar ugotovil, da je bila žetev dobra vendar je dodal, da polntraj še vedno zbuja skrbi in se težave lahko premagajo samo z dobro upravo in delom.

Možnost nemške invazije v Anglijo

Lizbona, 13. jan. s. Šef teritorialne obrambe portugalskega področja je izjavil v nekem razgovoru, da se je po Dunkerqueu boj kakor kdaj bati poizkusov sovražne invazije v Anglijo. Ako se sovražnik izkrcna na angleških obalah, je dejal, ga naša letalska obramba ne bo mogla ustaviti. Tedaj bo potrebno sodelovanje civilistov za ojačenje obrambe. Naša teritorialna obramba se že dela in se p inavla na načelu, da se nemška invazija lahko pripeti v l. 1943. Otrejeno je bilo, naj se na tisoče civilistov udeleži vaj in se izvežba, da se bodo znali boriti tako, kakor se je zgodilo v Stalingradu.

Snežni meteži v Rumuniji

Bukarešta, 13. jan. s. V z dnjih dneh je stalno snežilo v vsej Rumuniji kakor že pol stoletja ne prej. Dva dni so bile prekinitve vse prometne zveze. V Bukarešti so šolske politnice podaljšane do 14. januarja. Iz izmalla poročajo, da se je med viharjem nekateri z delavci ki so se vračali z dela, prevrnil v nekem kanalu vzdolž Donave. Vsi delavci so utonili.

Čilski odpor proti nasilstvu Zedinjenih držav

Santiago, 13. jan. s. Ves tisk objavlja z velikimi naslovi manifest bivšega predsednika Alessandria proti prekinitvi odnosov republike Čile s silami trojnega pakta. Alessandria zatrjuje, da se je po dolgem premišljevanju prepričal, da bi slavna preteklost republike Čile ter njena sedanjost in njena bodočnost trpele z prekinitvijo odnosov. Omenja sklep senata z dne 2. junija 1942, ko je vlada izjavila, da bo ostala zvesta svojim obljubam kontinentalne vzajemnosti ter ojačila svojo politiko budnosti in zatiranja delovanja, ki škoduje ameriškim državam. Samo nasprotniki bi lahko z dejanjem, ki bi zadelo Čile, spremenili sedanjo mednarodno pozicijo republike. Ta program vlade se uresničuje. Ni se dogodilo med tem ničesar kar je bilo predvideno v tej izjavi, kakor n. pr. napad na čilsko mornarico, na Panamski kanal ali na obale Pacifika južno od Paname. Ni dopustno, da bi se odnosi prek nili zaradi gospodarskih in političnih pritiskov Zedinjenih držav, ker je to v nasprotju s stvarnostjo in z načeli, proglašanimi z atlantsko listino. Stipenje, na katerega se namigava, ne obstaja in če bi obstajalo,

bi se mu morali zoperstaviti v obrambo naše suverenosti.

Bivši predsednik zaključuje: »Prijatelji Zedinjenih držav bomo, toda vazal ne. Sam predsednik Rios je zatrdil, da bi prekinitve odnosov pomenila vojno. Ali smo pripravljeni na to bolečo morebitnost? Ali imamo neophodno potrebna sredstva za obrambo? Zakaj bi narodu nalaščali strašne žrtve vojne? Ali ne bi bilo pametno, da bi predsednik republike pred tako pomembno odločitvijo vprašal javno mnenje za svet? Čutim moralno odgovornost, da sem prispeval k zmagi sedanjega predsednika. Zaradi tega bi rad, da bi predsednik Rios razpisal plebiscit, s katerim bi svoje mnenje izrazili vsi moški in ženske v republiki, kajti vsi Čilci bi bili prizadeti. Potrebno je nadalje spomniti se na zgodovinske vezi, ki nas družijo z argentinsko republiko. V tako odločilni uri za kontinent moramo vedno bolj utrjevati vzajemnost s prijateljsko Argentino, kajti sicer bi nastale napake, katerih posledice bi nam ne odustile niti sedanje niti bodoče generacije.

Poprava javnih zaklonišč pručena na sestanku pod predsedstvom Visokega komisarja

Ljubljana, 14. januarja. Včeraj ob 16. popoldne je Visoki komisar v vladni palači predsedoval sestanku, ki so mu prisostvovali viceprefekt dr. David, Kvestor dr. Ravelli, podžupan dr. Tranchi, nadzornik za tehniško službo inž. Farina, nadzornik za protiletalsko zaščito polkovnik Tombočan, predsednik Policijskega sveta inženir dr. Heinricher, dr. Grasselli ob občini in drugi uradniki Visokega komisarijata.

Na sestanku so proučevali stanje javnih

zaklonišč v zvezi z njihovo takojšnjo popravilo. Visoki komisar je dal navodila za takojšnjo popravilo že obstoječih javnih zaklonišč, nadalje glede ureditve prostorov za javna zaklonišča, ki so primerni v ta namen, ter za grajenje drugih javnih zaklonišč v našem mestu. Razen tega je odredil popravilo zaklonišč v gledališčih in javnih gledaliških dvoranah, v podjetjih in tovarnah, v šolah in konviktih ter v državni upravi in drugih uradih, ki so od nje odvisni.

Zahvala Nj. Vel. Kraljice in Cesarice

Na vdane čestitke, ki jih je Visoki komisar odposlal ob priliki rojstnega dne Nj. Vel. Kraljice in Cesarice, je Visoki komisar prejel naslednji brzojavni odgovor:

Vam in prebivalstvu najlepša zahvala Nj. Vel. Kraljice in Cesarice za uljudne čestitke, ki jih je Nj. Veličanstvo z veseljem sprejelo.

Castina dama markiza Rina Leonarditi di Villacortese.

Befana gasilcev

Povodom Befane je bila simpatična prireditelj tudi na sedežu gasilcev, kjer so bila razdeljena darila in se je prisotnim razložil pomen prireditve. Prireditvi so prisostvovali predsednik upravnega sveta Podprefekt comm. David in druge osebnosti.

Velikodušen dar za podporni sklad

Delniška družba »Saturnus« je prispevala k pomožnemu delovanju podpornega sklada ter je poslala Ekse. Visokemu komisarju znesek 15.000 lir. Visoki komisar se je za dar zahvalil.

Sklicanje slovenskih dijakov

Tiskovni urad Zveze fašijev objavlja: Vsi oni dijaki, ki so vpisani v ljubljanski vseučiliški organizaciji, naj se zbere dne 20. januarja ob 11. uri v dvorani vseučiliške knjižnice, da prisostvujejo važnemu sestanku.

Dijaki morajo predložiti ob vstopu za devno vabilo in izkaznico organizacije. O odsotnosti se bo vodila evidenca.

Radio Ljubljana

PETEK, 15. JANUARJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napet. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Komorna glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.08: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.10: Koncert radijskega orkestra. Vodi dirigent D. M. Šijanec. Glasba za godalni orkester. 13.45: Pisana glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza. 14.50: Simfonična glasba. 15: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.15: Plošče iz Madžarske. 19.00: »Govorimo italijansko«, učuje prof. dr. Stanko Leben 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.15: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Operetno glasbo vodi dirigent Gallo. 21.05: Koncert radijskega orkestra. Vodi dirigent D. M. Šijanec. Opera glasba. 21.45: A. Nicotera: Pogovor o Slovenci. (Predavanje.) 21.55: Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza 22.45: Poročila v italijanski.

„Ničesar niso razumeli“

Pod tem naslovom je objavila poslednja številka Himmlerjevega glasila »Das Schwarze Korps« uvodnik, ki se dotika raznih božičnih in novoletnih poslanic in govorov onkraj Rokavskega preliva in Atlantika, v kolikor vsebujejo zgodovinske primerjave, zlasti med razvojem sedanje in prejšnje svetovne vojne. List piše med drugim:

V bistvu so se vsi ti uradni in napol uradni propagandisti dotaknili v svojih govorih stare teze, ki pomeni sintezo vseh zvijač, da se namreč tudi v tej vojni politično in vojaško ponavlja vse, kar se je zgodilo že v svetovni vojni 1914—18. Razlike, ki se opažajo, da so brez večjega pomena. Tudi pred četrto stoletjem, tako se v glavnem glasi ta teza, je Nemčija zasedla pol Evrope. Tudi tedaj je izločila iz bojevo močno velenje, Rusijo, in se je približala življenjskim vzolom sovražne koalicije, v Franciji in na Bližnjem vzhodu, na vzhodu in na jugu. Tudi tedaj je njeno podmorniško orožje potapljalo zavezniške brodeve in tudi tedaj je lahko izkoriščala bogastva zasedenih dežel, vendar pa nekega trenutka ni bila več sposobna prevzeti pobude in je brez moči morala polagoma gledati, kako narasčajo nasprotna sila, Nasproti 1. 1918 pa je sedaj prednost v tem, da se porast Nemčiji nasproti sil to pot ni pojavil šele ob začetku četrtega leta, temveč že ob koncu tretjega. Epilog, ako se ne pripeti kaj nepričakovane, bo torej moral biti enak onemu izza novembra 1918.

Vse to se zdi navidezno zelo blizu resnici in je nedvomno v veliki meri resnično, k utvaram anglosaške politične romantike, stvarnost pa je resnično povsem drugačna. S preložitvijo glavnega vojnega prizorišča proti vzhodu so vse primerjave te vojne z vojno v letih 1914—18 izgubile ves svoj pomen. Dne 22. junija 1941 se je začela nova vojna, ki jo je sicer tudi izzval Churchill, ki pa ni več vojna iz let 1914—18.

Stari možje od onkraj Rokavskega preliva so že od vsega začetka čutili potrebo, da se sidičujejo na leto 1917—18, da postavljajo primerjave in povsem samovoljne zaključke. Od časa do časa se ta igra ponavlja, čeprav vsako do — in v prvi vrsti Churchill sam — da bi mogel samo čudež takšne vrste, kakor se je zgodil 1. 1918, opravičiti takšne primerjave.

Vendar pa si vzile temu v raznih božičnih in novoletnih izpovedih niso upali v sviraženem taboru izpovedati, da bo četrto leto te vojne tudi že leto zmage. Zakaj? Po logiki bi to morali trdit, kajti v prvi svetovni vojni je četrto leto pomenilo konec konflikta. Toda ne bo odveč, ako v zvezi s tem opozorimo, da je v prvi svetovni vojni Nemčija izgubila bitko že 1. 1917. V naslednjih desetih mesecih se je samo še borila v svojih smrtnih krčih. L. 1917 je ruska revolucija nudila Nemčiji možnost, da zamagovito zaključijo svoje vojevanje na vzhodu in si tako zagotovijo pogoje za totalno likvidacijo vseh ostalih sovražnikov. Churchill je godil prav, ko je v svojih »Spominih« zapisal, da bi morala Nemčija namenu, da bi kravcala na bojiščih Francije, uničiti Rusijo in se polastiti vseh njenih bogatih ozemelj in njenih žitnih.

Toda Nemčija je bila 1. 1917 že preveč slabotna. V vojaškem pogledu bi sicer uničenje Rusije ne predstavljalo velikega problema, toda cesarjeva vlada ni kazala dovolj energije v pripravi notranjih sovražnikov, namreč onih, ki so s simpatijami pozdravili rusko revolucijo.

Danes, ob začetku četrtega vojnega leta, je položaj povsem drugačen. Hitlerjeva Nemčija je na vzhodu uresničila pogoje, ki jih je nekoč naznačil Churchill. Vsi strahovi in gospodarski cilji so bili namreč do pot dosegli, odkar je bila od Narvika do Biskajskega zaliva postavljena trdna bariera. Danes je kontinent nezavetna trdnjava, trdnjava, ki razpolaga z vsem, kar potrebuje za svoj odpor proti kakršnemu koli napadu ali kakršnemu koli poskusu estradanja.

Protj koncu 1. 1917 so nekatere pretirani optimisti smatrali, da je mogoče vojno naglo in zmagovito končati. Ti optimisti pa so tudi vedeli, da bo sovražnik postal močnejši, ako se vojna ne bo hitro in zmagovito končala. Danes pa si nihče ne dela utvar. Sleherni nemški državljani prav dobro ve, da bo borba še zelo dolga in trda, ve pa, da so bo v vsakem primeru zaključila zmago.

Nemški narod hoče ohraniti trljše živce in dobro sopo. Na vzhodu ni bila prelita niti kaplja krvi zamen. Z zasedenega ozemlja črpamo ogromne energije, ki hranijo našo obrambo. Na vzhodu delajo milijoni rck za nemško zmago in za bodočnost nemškega naroda. Od meseca do meseca dozorevajo vedno novi sadovi nemškega dela. Kolikor bolj bo vojna dolga, toliko večje bodo energije, ki se bodo tu nabrale. L. 1943 bo tako prvo leto, v katerem se bomo lahko veseli našega spremenjenega položaja po dolgi vojni krizi.

Sveveda to leto ne bo lahko, zaključuje Himmlerjevo glasilko, saj nas čakajo še zelo hude preizkušnje, a prav zato moramo podvzeti poslednje napore, da postanemo tudi te preizkušnje. Odpovedati se moramo sleherni navadi ali razvadi izza mira. Vojna mora postati totalna in totalen tudi doprinos slehernega predjca.

Nezadostne dobave

čankajskovi vojski

Kanton, 13. jan. s. Neki kitajski oficir letalec, ki je nedavno pobežnil iz Čungkinga, ter se zatekel na ozemlje, ki so ga zasedli Japonci, je izjavil, da je Čankajškova vlada v hudih težkočah zaradi skrajnega pomanjkanja vojni potrebščin po izgubi oskrbovalne poti skozi Birma. Letalski oficirji v Čungkingu so izgubili že vse zaupanje. Oficir je bil v Kentuju ter se je preprčal, da je nadaljevanje borbe brez smisla. Izjavil je, da je bil posebno užaljen zaradi ošabnega vedenja ameriških letalskih oficirjev. Prebivalstva je proti njim vedno bolj nerazpoloženo. Po uvečbi obveze vojaške službe je pobežnilo mnogo mlajših nabornih letnikov, ki nikakor nečajo biti topovska hrana za Anglosase.

Gospodarstvo

Olajšanje trošarinske obremenitve za najvažnejše življenjske potrebščine

Preteklo soboto smo poročali, da se po izvršni reformi davka na poslovni promet in ukinitvi luksuznega davka pripravljajo znatne olajšave z odpravo mnogih mestnih trošarin za potrošne predmete, kar bo prineslo razbremenitev zlasti revnejšim slojem prebivalstva pri nakupu vsakdanjih življenjskih potrebščin. Naša javnost je prizadevanje Visokega komisarijata za olajšanje življenjskih pogojev prebivalstva sprejela z velikim odobravanjem. Znižanje trošarinskega in uvozninskega bremena je Visoki komisar odredil za ono blago, ki ga je treba smatrati za blago vsakdanje potrebe in kjer visoke cene najbolj vplivajo na splošni nivo cen. Z ukrepi, ki se pripravljajo, bo izvršena popolna preosnova sistema trošarin in uvoznin. Kolikor bo pokazala praktična potreba, bo trošarinski in uvozninski sistem prilagojen režimu, ki sedaj velja v ostali Kraljevini. Tu velja načelo, da je treba čim bolj olajšati življenjske pogoje širokemu sloju prebivalstva, ki ima za življenje na razpolago le omejena sredstva. V nasprotju s položajem v ostali Kraljevini je bilo doslej v Ljubljani obdavčeno skoro vse blago, ki prihaja na trg. V italijanskih mestih pa je obremenitev blaga z občinskimi davčninami omejena na določene vrste blaga, predvsem na sveže in suho meso, alkoholne pijače, sveže in konzervirane ribe, na nekatere vrste slaščic, svetilni plin, električni tok, gradbeni material, pohištvo, parfumerijo, toaletna mila in kozuhovino, pri čemer je obremenitev z davkom urejena tako, da je olajšan nakup blaga siromašnejšim slojem.

Trošarinski sistem, ki je doslej veljal v Ljubljani, pa je dovoljeval obdavčevanje prav vsega blaga, ki se troši v mestu, in se je naslanjal na pogrešno naziranje, da se obremenitev spriči majhne vsote, s katero se pri posameznem nakupu obremenijo kupec, močno ne običaj, občina pa ima vendar precejšnje dohodeke. Tako se je doslej obremenitev nanašala tudi na moko, testenine, riž, sladkor, olje in maslo, nadalje na sveže sadje, marmelado, sočivje in zelenjavo, torej na predmete, ki predstavljajo znaten del življenjskih potrebščin najširših slojev prebivalstva. Celo

krompir, zelje in repo se pri uvozu v Ljubljano obremenjuje z davčnino in je ta vir dohodkov vrgel na leto občini četrto milijona lir. Sočivje in solato je obremenjevala občinska trošarina z zneskom 60 centimov na kg. Trošarina se plačuje tudi za koruzo, oves, otrobe, kostno moko, seno, slamo, tako da ni docela neupravičena trditev, da je v Ljubljani vse obdavčeno, kar prihaja na trg, razen dežja in snega. Pa še to ne drži docela, kajti uvoz drv in premoga je obremenjen z letnim zneskom 600.000 lir. Če bi hoteli v seznamu navesti vse blago, ki je bilo doslej v Ljubljani obdavčeno, bi vseh predmetov v okviru tega članka sploh ne mogli navesti, medtem ko se da seznam blaga, ki je v ostali Kraljevini podvržen davku, navesti v nekaj vrstah.

Naziranje, da se ta davek pri nakupu ne običaj, je docela pogrešno, ker se pozna v proračunu vsakega gospodarstva, če ne uvečno po ob koncu tedna ali meseca. Če bi sečeli ves davek, ki ga prebivalstvo neposredno plača pri posameznih nakupih v teku enega meseca, potem bi dobili ob koncu meseca prav lepo vsoto, še večjo pa za vse leto. Z revizijo občinskih trošarin in uvoznin se bo zmanjšala obremenitev prebivalstva Ljubljane za približno 4 in pol milijona lir. Za toliko bo v letošnjem letu olajšan proračun najširših plasti prebivalstva Ljubljane. Znesek 4 in pol milijona lir bo prišel v korist mnogostevnih družin, ki morajo štediti z vsako liro in kjer je treba paziti tudi na centezime.

Sveveda bo s tem na drugi strani odzvet ljubljanskemu proračunu dohodek v enaki višini, ker pa je treba najti ravnotežje v ljubljanskem proračunu, bo revidiran tudi proračun v smislu največje štedljivosti. Kolikor pa to ne bo izvedljivo glede na znatno vsoto izpadka dohodkov, bo razlika pokrita z nezamislivim zvišanjem občinske doklade na neposredne davke, izjemoma z zemljiški davek in zgradinarino, kjer bo doklada ostala nespremenjena v višini 60%. Povisek doklade, četudi ni znaten, pa ne bo obremenil siromašnejšega dela prebivalstva in tudi ne bo mogel vplivati na ceno blaga vsakdanje potrebe, kar je glavni namen reforme v smislu pripravljenih ukrepov.

Umetna tekstilna vlakna v Ameriki

Pred sedanjo vojno so se v ameriških strokovnih krogih le malo zanimali za prizadevanja Italije in Nemčije v pogledu samooskrbe s tekstilnimi surovinami, češ za Ameriko, ki ima tekstilnih surovin v izobilju, ne prihaja v poštev proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken. Predvsem so smatrali, da ne pride v poštev proizvodnja celulozne volne, saj Zedinjene države niso mogle nvočiti niti svojega pridelka bombaža. Bil so mnenja, da bo Evropa vedno odvisna od dobav ameriškega bombaža, saj so Zedinjene države v svetovni proizvodnji bombaža na prvem mestu. V proizvodnji volne pa so bile Zedinjene države pred vojno za Avstralijo takoj na drugem mestu (število ovac znaša v Zedinjenih državah okrog 55 milijonov glav ovac, to je polovico toliko kakor v Avstraliji).

V teku sedanje vojne pa so morali tudi Američani spoznati velik pomen proizvodnje umetnih tekstilnih vlaken. Bombaža imajo Zedinjene države sicer dovolj, saj je prej polovica pridelka šla na zunanja tržišča, sedaj pa je izvoz malenkosten. Poleg tega so imele Zedinjene države ob izbihi sedanje vojne še ograne stave začeti bombaža, ki ga je morala včas odkupiti in vskladiti zaradi stabilizacij cen.

V naprotju z bombažem pa je bila oskrba Zedinjenih držav z ostalimi tekstilnimi surovinami že pred vojno nezadostna. Lastna proizvodnja volne ni vedno krila domače potrebe. Zadnja leta pa je v zvezi z oboroževanjem potrošnja še bolj narasla. Nemški strokovni list »Wirtschaftskurver«, ki izhaja v Frankfurtu, navaja, da so ameriški vojaški uradi samo za leto 1942, prijavili potrebo 320.000 ton volne, to je mnogo več kakor znaša domača proizvodnja, ki se cenil na okrog 210.000 ton. Pri tem pa ni všteta potreba za civilno prebivalstvo, ki je bila sicer reducirana za eno tretjino, vendar znaša navzile temu okrog 135.000 ton. Zedinjene države so si v prvih dveh letih vojne ustvarile sicer precejšnje zaloge volne, zlasti z nakupi v Južni Ameriki in Avstraliji, te zaloge pa se sedaj spričo narasle potrošnje naglo krčijo in jih zaradi pomanjkanja ladijske toneže in prevoznih težkoč ni mogoče nadomeščati.

Se bolj pa so Zedinjene države odvisne od uvoza pri oskrbi z naravno svilo, juto in konopljo, kjer je domača proizvodnja malenkostna. Pa tudi ameriška proizvodnja lanu ni znatna in je bilo treba pred vojno pretežni del potrebe kriti z uvozom iz Evrope. Sedanja vojna je pokazala, da Amerika v pogledu oskrbe s tekstilnimi surovinami nima možnosti samooskrbe, razen pri bombažu in je v pretežni meri odvisna od uvoza enako kakor pri oskrbi s kavčukom, pomanjgom, kostrom in bakrom, kar povzroča ameriškim vojaškim krogom resne skrbi.

Z večjo uporabo bombaža, edine nacionalne tekstilne surovine, skušajo v Zedinjenih državah najti izhod in zmanjšati potrebo ostalih tekstilnih surovin. Močne vrste bombaža uporabljajo namesto jute za izdelovanje vreč, dolgovlaknaste vrste za izdelovanje avtomobilskih gum in kot nadomestek za lan in konopljo. Tudi za civilne potrebe dodeljujejo predvsem bombaž, ker vojno gospodarski urad v ta namen ne daje na razpolago volne, svile in lanu. Le tako je razumeti, da se je domača potrošnja bombaža v letu 1941-42 podvojila v primeri s predvojno dobo in je dosegla 25 milijonov meterskih stotov.

Navzile temu ni mogoče s samim bombažem doseči kritje primanjkljaja pri drugih tekstilnih surovinah, ne glede na to, da bombaž ni vedno polnoverne nadomestek za druge tekstilne surovine. Zedinjene države so pozno spoznale pomen umetnih tekstilnih vlaken. Obstoječe tvornice svile so morale znatno povečati proizvodnjo, obenem pa so pričeli graditi številne nove tvornice. Posvetili so pozornost tudi celulozni volni glede katere so dolgo smatrali, da sploh ne prihaja v poštev za Ameriko, čeprav so tkalnice že prej spoznale važnost

te nove tekstilne surovine in so morale Zedinjene države pred vojno v rastoči meri uvažati celuložno volno. Po vstopu Zedinjenih držav v vojno so pričeli v naglem tempu graditi številne nove tvornice za celuložno volno, in sicer na prizadevanje vrhovnega vodstva vojne proizvodnje. Tako skušajo naglo nadomestiti ono, kar je bilo zamujeno v zadnjih letih ter posnemati Italijo in Nemčijo, ki sta v proizvodnji celulozne volne vedno zavzemali vodilno vlogo. Od leta 1937. do leta 1941. se je ameriška proizvodnja celulozne volne sicer posvetila do znatnejšega obsega. Tudi proizvodnja umetne svile se je precej dvignila. Zaradi štednje z naravno volno uporabljajo sedaj že znatne količine celulozne volne in umetne svile za izdelovanje tkanin za vojsko, vrhu tega uporabljajo močne vrste umetne svile pri izdelovanju avtomobilskih gum, ker so spoznale, da so umetna tekstilna vlakna za avtomobilске gume mnogo trpežnejša. Tudi v civilnem sektorju tekstilne proizvodnje naglo narasla uporaba umetnih tekstilnih vlaken. Tako pri izdelovanju dekoracijskih tkanin odelj, spodnjega perila in blaga za obleke. Ameriški strokovnjaki sedaj napovedujejo, da bo potrošnja celulozne volne kmalu narasla potrošnja umetne svile, kar se je v Italiji in Nemčiji zgodilo že pred leti.

Kot nadomestek za naravno volno so pričeli po italijanskih izkušnjah izdelovati tudi volno iz kazeina, tako zvan »lanital«. V tej proizvodnji so dosegli šele leto proizvodnjo 2300 ton lanitala. Iz kazeinske volne izdelujejo zlasti klobučevino za fine klobuke kot nadomestek za zajzjo dlako, ki so jo prej uvažali iz Evrope in Sovjetske Rusije. Lanital pa uporabljajo tudi kot primes k naravni volni za volnene tkanine in volneno trikotaržo. Ker imajo Zedinjene države na razpolago precejšnje količine posnetega mleka, iz katerega se izdeluje kazein, so v zadnjem času pričeli graditi številne nove tvornice za kazein.

Tudi na področju izdelovanja docela sintetičnih vlaken kažejo Američani v zadnjem času mnogo prizadevanja. Predvsem skušajo dvigniti proizvodnjo umetne svile »Nylone«, ki se proizvaja docela sintetično iz ogljika, dušika in vodika. Ta sintetična vlakna izdelujejo tudi v Italiji in Nemčiji. Zaradi velike trpežnosti in elastičnosti se uporabljajo zlasti za izdelovanje svilnih nogavic, damskih svilnenih tkanin, spodnjega perila in kravat, zaradi pomanjkanja naravne svile na tudi za izdelovanje padal. Na tem področju so pričeli izdelovati tudi druga podobna vlakna (Vinylon in Saran vlakna), ki so odporna v vodi, kislinah in alkalijah in podobna. Izredno trpežna sintetična vlakna »Saran« bodo uporabljali za izdelovanje tkanin za sedeže v avtomobilih namesto usnja.

Na obširnem področju izdelovanja umetnih tekstilnih vlaken pa morajo Američani šele prebroditi začetne težkoče. Danes umetnih tekstilnih vlaken tudi v Ameriki ne smatrajo več kot nadomestev sil, ker so spoznali, da gre za nove surovine, katerih pomen se bo v tekstilnem gospodarstvu po vojni še dvignil. Sveveda pa Zedinjene države ne morejo proizvodnje umetnih tekstilnih vlaken preko niti dvigniti do one višine, kakor je že v dosežena v Italiji in Nemčiji, ker so v ta namen potrebne velike industrijske naprave. Američani so prepričani, da bo industrija umetnih tekstilnih vlaken obdržala življenjsko sposobnost tudi po vojni, kar bo brez dvoma izzvalo potrebo zmanjšanja proizvodnje bombaža in dalekosežne strukturne spremembe v ameriškem gospodarstvu.

Naročite se
na »Dobro knjigov«

